

بررسی راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی در نیروی انتظامی استان البرز

محمد شکرالله دولت آبادی*^۱، علی براتی^۲

از صفحه ۸۹ تا ۱۱۱

دریافت: ۱۳۹۶/۰۶/۱۶

پذیرش: ۱۳۹۶/۰۹/۲۷

چکیده

اوضاع اقتصادی یک سازمان می‌تواند سبب ثبات و پایداری یا آشوب در نظام‌های امنیتی آن سازمان گردد. ایجاد یک زیربنای اقتصادی مستحکم و پایدار، مهم‌ترین عنصری است که می‌تواند تضمین‌کننده بخش بزرگی از امنیت باشد. یکی از راه‌کارهایی که امروزه، سازمان‌ها برای بهبود زیربنای اقتصادی خود، به‌عنوان یک پیش‌نیاز امنیتی به‌کار بسته‌اند، بهینه‌سازی فرآیند استفاده از منابع مالی، اداری، لجستیکی و انسانی در قالب پیاده‌سازی اصول اقتصادی مبتنی بر اقتصاد مقاومتی است. وجود یک ساختار و سازمان قوی و منسجم، یکی از مهم‌ترین عواملی است که می‌تواند تأثیر شگرفی در بهبود عملکرد نیروی انتظامی در تمامی زمینه‌ها، علی‌الخصوص مبانی اقتصادی داشته باشد. این پژوهش به بررسی راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی در نیروی انتظامی استان البرز پرداخته است. روش تحقیق، تحلیلی - توصیفی است. سؤال اصلی، این است که آیا بین ناجا و اقتصاد مقاومتی رابطه معناداری وجود دارد؟ و اگر چنین است چگونه می‌توان این رابطه را مؤثرتر و کارا تر کرد؟ که پس از بررسی و مطالعات صورت گرفته، مشخص گردید رابطه مستقیم و اثرگذاری وجود دارد و جهت افزایش کارایی و اثربخشی تحقق اقتصاد مقاومتی در بین اجزای مختلف سازمان در نیروی انتظامی استان البرز، باید رویکرد مدیریت آن را بر سرآمدی اتخاذ کرد؛ اگر کلیه اجزای این زنجیره گسترده، شامل سخت‌افزار و نرم‌افزار در مسیر تعالی قرار گرفته و توسعه یابند شاهد پویایی فرایندهای جاری در سطوح خرد و کلان مأموریتی با کمترین هزینه خواهیم بود. واژگان کلیدی: امنیت، امنیت اجتماعی، استاندارد سازی، اقتصاد مقاومتی، سیاست راهبردی. نیروی انتظامی.

^۱ کارشناس ارشد علوم قرآنی (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی

مقدمه

در ایران، تأمین نظم، امنیت و آسایش عمومی طبق قانون، از وظایف نیروی انتظامی است؛ هرچند درباره تأثیر پدیده‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی، آثار و مطالب علمی فراوانی در گذشته تدوین و منتشر گردیده است. هدف اصلی مقاله بررسی راهکارهای تحقق اقتصاد مقاومتی در نیروی انتظامی، شناخت مؤلفه‌های تأثیرگذار اجرایی، مبتنی بر استفاده صحیح از منابع، افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های سازمانی، بهبود خدمات، تمرکز بر فعالیت‌های اصلی و پیاده‌سازی اصول مدیریت دانش می‌باشد. استانداردسازی در روند تکاملی، خود همگام با تغییرات علمی می‌تواند ساختار مناسب را برای یک سازمان ایجاد نماید؛ با بررسی معیارهای اقتصادی و زیرشاخه‌های هزینه‌های ایجاد، هزینه‌های حفظ و نگهداشت، هزینه‌های اضافی مأموریتی و عملیاتی و حصول نیل به اقتصاد مقاومتی در فرماندهی انتظامی استان البرز بیان گردیده است.

بیان مسئله

کارکرد اقتصاد در حوزه امنیت - اعم از امنیت ملی و فراملی - به نحو چشمگیری برجسته، و به واقعیتی انکار ناپذیر تبدیل گردیده است. مباحث اقتصادی، علی‌رغم ماهیت پولی و مالی آن، در مطالعات سیاسی و امنیتی به شکل فزاینده‌ای گسترش یافته و در هم تنیدگی آن با مقولات مذکور به حدی است که مفهوم اقتصاد سیاسی به یک اصطلاح رایج و فراگیر، در بین محققان و نویسندگان تبدیل شده است. برخی تحلیلگران راهبردی معتقدند: بُعد اقتصادی امنیت ملی چنان تغییراتی یافته است که جای بُعد نظامی را گرفته و به تدریج به عنوان نقطه مرکزی، درآمده است (ماندل، ۱۳۷۹: ۷۳)؛ بنابراین تصور جامعه و جهانی امن، بدون توجه به کارکردهای اقتصاد و روابط اقتصادی، بیهوده و تحقق‌ناپذیر می‌نماید. این موضوع برخی را بر آن داشته تا اذعان نمایند بعد اقتصادی، مهمترین بعد تهدید امنیت ملی است (عیوضی، ۱۳۸۶: ۴۹).

درباره ارتباط میان مفاهیم اقتصاد و امنیت، مباحث بسیار متنوعی به رشته تحریر درآمده است که نشان از ارتباطی استوار میان این دو مولفه دارد. بوزان امنیت اجتماعات بشری را شامل امنیت نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی دانسته، معتقد است، این پنج بخش در ارتباطی تنگاتنگ با یکدیگر، حوزه امنیت را متاثر می‌سازند (بوزان، ۱۳۷۸: ۳۴) برخی محققان، اهمیت بُعد اقتصادی امنیت ملی را روز افزون دانسته،

معتقدند: نزاعها، کشمکش‌ها و حتی جنگهای کوچک و بزرگ با اهداف اقتصادی آغاز می‌شوند (ربیعی، ۱۳۸۳).

بی‌تردید، هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه، تکامل جامعه و شکوفایی استعدادها، مهم‌تر از عنصر امنیت و تأمین آرامش نیست و توسعه، خلاقیت و تحرک اثربخش، بدون امنیت امکان‌پذیر نخواهد بود. امنیت اجتماعی یکی از ضروری‌ترین نیازهای فرد، گروه و جامعه است و ادامه حیات و بقای جوامع بدون آن مشکل و غیرممکن خواهد بود. به‌طور کلی تأمین امنیت اجتماعی در سازمان، موجب تقویت امنیت اقتصادی و نهایتاً امنیت ملی می‌گردد، زیرا مشارکت اعضای یک سازمان با رضایت‌مندی و تکریم آنان، بسترهای لازم توسعه و رفاه در آن سازمان را فراهم خواهد نمود؛ مجموعه این ملاحظات، نشان‌گر اهمیت موضوع برای ایجاد امنیت پایدار اقتصاد در سازمان‌ها است.

کارکنان بخش ویژه پلیس مبارزه با جرایم اقتصادی معاونت آگاهی ناجا، وظیفه دارد که در شناسایی و دستگیری مفسدان و مجرمان اقتصادی و معرفی آنها به دستگاه قضایی اقدام کند، لیکن مسایل مربوط به ساختار تشکیلاتی و شرح وظایف و تعاملات آن با نهادهای انتظامی و قضایی و سایر دستگاه‌های دولتی ذی‌مدخل در پیگیری و مبارزه با جرایم اقتصادی موجب شده است، که مطلوبیت عملکرد پلیس اقتصادی تحت الشعاع قرار گیرد و حوزه نفوذ و عملکرد آن کمرنگ شود. به نظر می‌رسد که بررسی تطبیقی وظایف، اختیارات، امکانات، نحوه پشتیبانی و نحوه نظارت پلیس مبارزه با جرایم اقتصادی سایر کشورها که تجربه موفق در این زمینه دارند و بررسی تطبیقی آن با وضعیت ایران، می‌تواند نقش مؤثری در شناسایی تنگناها و رفع مشکلات یگان ویژه مبارزه با جرایم اقتصادی معاونت آگاهی ناجا در جهت افزایش مانور عملیاتی و دستگیری متهمان ایفا کند. سردار پاسدار محمدیان، فرمانده انتظامی استان البرز در سال اقتصاد مقاومتی، تولید - اشتغال با برشماری این مهم که امنیت، بستر فعالیت‌های اقتصادی است، خاطر نشان ساختند که پلیس در سال اقتصاد مقاومتی تولید - اشتغال باید توجه ویژه‌ای به مبارزه با مفاسد و جرائم اقتصادی و مبارزه با مواد مخدر در مناطق حاشیه نشین و جرم خیز داشته باشد.

سوالات تحقیق

- آیا بین ناجا و اقتصاد مقاومتی رابطه معناداری وجود دارد؟
- راهکارهای موجود تحقق اقتصاد مقاومتی مدنظر مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در نیروی انتظامی چیست؟
- مؤلفه‌های شاخص اثربخش در تحقق اقتصاد مقاومتی در نیروی انتظامی استان البرز کدامند؟

هدف تحقیق

- تبیین و شناخت هرچه بیشتر ابعاد اقتصاد مقاومتی از منظر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
- بررسی نقش ناجا در تحقق اقتصاد مقاومتی
- ارائه الگوها و روش‌های بومی برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی
- بررسی نقش ساختار سازمانی در تحقق اقتصاد مقاومتی در نیروی انتظامی استان البرز

فرضیه‌های تحقیق

- فرضیه اصلی: ساختار موجود در نیروی انتظامی استان البرز پاسخگوی تحقق اقتصاد مقاومتی است.

فرضیه‌های فرعی

- فرضیه فرعی اول: ساختار فعلی سازمانی پاسخگوی استانداردسازی و تعالی رفتار کارکنان است.
- فرضیه فرعی دوم: ساختار فعلی سازمان پاسخگوی اجرای مأموریت‌های کیفی و افزایش رضایتمندی از نیروی انتظامی می‌شود.
- فرضیه فرعی سوم: ساختار فعلی سازمانی در حفظ و نگهداشت و کاهش هزینه‌های مأموریتی عملکرد اثربخش و مطلوبی دارد.

روش تحقیق

با توجه به ماهیت موضوع و اهداف تحقیق، روش توصیفی - تحلیلی رویکرد حاکم بر فضای تحقیق است و روش جمع‌آوری داده‌های اولیه، به صورت اسنادی و کتابخانه‌ای است.

پیشینه تحقیق

بررسی های انجام شده در پیشینه تحقیقاتی در خصوص عملکرد پلیس در مسائل اقتصادی و زمینه ایجاد اقتصاد مقاومتی، نشان می دهد که پس از فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) درباره تحقق اقتصاد مقاومتی همراه با مدیریت جهادی، مطالعات در این زمینه شروع شده که در ذیل به پاره ای از این مطالعات اشاره می شود:

مجید اعظمی مقدم (۱۳۹۱) در مقاله ای با عنوان ضرورت های ورود ناجا به مبارزه با جرایم اقتصادی، نیروی انتظامی را به عنوان عامل کلیدی در رسیدگی به جرائم اقتصادی معرفی می کند و جهت توفیق در این امر مهم را نیازمند تغییرات و اصلاحات اساسی در ساختار و سازمان فعلی می داند و معتقدیم نیروهای پلیس از حیث تخصص، تجهیزات، آموزش باید ارتقاء داده شوند.

سید محمود موسوی و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله ای با عنوان پلیس، اصناف و امنیت اقتصادی به نقش پلیس به ویژه، پلیس نظارت بر اماکن عمومی در تامین امنیت اقتصادی پرداخته است و یگانی از نیروی انتظامی را که به طور تخصصی با صنوف در ارتباط مستقیم باشد پیشنهاد می دهد.

دکتر الله مراد سیف (۱۳۸۹) در مقاله ای با عنوان مفهوم شناسی امنیت اقتصادی، ظرفیت قانون اساسی ج.ا.ا را برای ارتقای امنیت اقتصادی مورد بررسی قرار داده است.

فساد و جرم اقتصادی

پژوهشگران، فساد مالی را به عنوان یک رابطه خاص بین حکومت و جامعه تعریف کرده و دسته بندی کرده اند؛ اما (یا توزیع مجدد رو به پایین) ، (نشئت از بالا) آن را به عنوان یک سازوکار از لحاظ همنشینی فساد قدرت با فساد مالی، عملاً این دو مفهوم به هم نزدیک گشته و حالتی جدایی ناپذیر پدید آورده اند. علاوه بر محافل آکادمیک، دولت ها و مجامع بین المللی نیز برای دستیابی به یک تعریف و مفهوم منسجم، تلاش هایی را صورت داده اند. بانک جهانی نیز فساد مالی را (سوء استفاده از قدرت و اختیارات دولت به منظور تأمین

منافع شخصی) تعریف کرده است. (شفیعی خورشیدی، ۱۳۸۶: ۴) برخی دیگر جرم اقتصادی را شامل جرایمی می‌دانند که با انگیزه مادی و با ماهیت فعالیت‌های اقتصادی، یعنی فعالیت‌های مالی و پولی، دادوستد داخلی و خارجی، استفاده از منابع بدون مجوز، رشوه ستانی، کمیسیون‌گیری، اعطای تسهیلات غیرقانونی به نفع خود یا دیگران صورت می‌گیرد (عشماوی، ۱۳۸۶: ۱۷).

امنیت

امنیت از دیرباز، مهم‌ترین دغدغه انسان‌ها بوده است. از زمان انسان‌های اولیه، همواره امنیت به‌عنوان اساسی‌ترین رکن زندگی پس از آب و غذا مطرح بوده است. از این رو انسان‌ها به دنبال ایجاد راه‌کارهایی برای آرامش امنیت زندگی اجتماعی خود برآمده‌اند. مفهوم ایمنی و امنیت، کاربردی به نسبت فراوان در قرآن دارد. از ۶۲۳۶ آیه قرآن در حدود ۸۵۳ مورد (۱۲.۶۱٪) آن، درباره ایمنی و امنیت است. این نکته نشانگر اهمیتی است که موضوع امنیت و ایمنی از منظر قرآن دارد و از مجموع ۸۵۳ مورد، امنیت به‌کار رفته در قرآن نیز بیشترین مقدار، یعنی ۸۱۱ مرتبه (۹۵.۲٪) مستقیم اشاره به معنای ایمنی روحی و معنوی (کلمه ایمان و مشتقات آن) است که این موضوع نیز حکایت از آن دارد که قرآن بالاترین نقش و عنایت خود را متوجه امنیت روحی و معنوی آدمی نموده است. لکن افزون بر این، از ابعاد و جنبه‌های دیگر امنیت نیز در قرآن کریم سخنی به میان آمده است. همچنین جایگاه و نقش امنیت اجتماعی نیز در روایاتی از پیامبر اکرم (ص) چنین آمده است:

- نعمتان مکفورتان، الامن و العافیه؛ " دو نعمت اند که قدر آنها شناخته نمی‌شود و کفران می‌گردند؛ امنیت و عافیت".
- لا خیر فی ... الوطن الامع الامن و المسره؛ " وطنی که امنیت و شادی در آن نیست، خیری در آن نیست".
- السکینه معنهم و ترکها مغرم؛ " آرامش غنیمتی است ارزشمند و بی‌نصیب بودن آن، زبانی بزرگ است".
- الامن و العافیه نعمتان مغيون فیها کثیر من الناس؛ " امنیت و سلامت دو نعمتی است که از بسیاری از مردمان پوشیده است".
- حرس ليله فی سبیل الله عز و جل افضل من الفت ليله یقام لیلها و یضام نهارها؛ " یک شب برای خدا پاسداری کردن، بهتر از هزار شب که نماز بگذارند و روزش را روزه بدارند".

- حرم علی عینیان ان تنالها النار: عین بکت من خسیه الله و عین باتت تحرس الاسلام و اهله من الکفر؛ " آتش بر دو چشم حرام است: یکی چشمی که از بیم خدا گریسته است و دیگری چشمی که نخوابیده است و از مسلمانان در برابر کافران پاسداری کرده است".
- لا نعمه انما من الامن؛ " هیچ نعمتی گوارا تر از امنیت نیست".
- ماهیه العیش فی الامن؛ " اصل و اساس زندگی امنیت است".
- شر البلاد بلد لامن فیه و لاختضاب؛ " بدترین شهرها جایی است که امنیت و سرسبزی در آن نباشد".
- شرالوطنان ما لم یامن فیه القطان؛ " بدترین وطن ها جایی است که اقامت کنندگان در آن احساس امنیت نکنند".
- اللهم انک تعلم انه لم یکن ما کان منا منافسه فی سلطان و لا التماس شیء من فضول الحطام و لکن لنرد المعالم من دینک و نظهر الاصلاح فی بلادک فیامن المظلومون من عبادک؛ " بارخدایا، تو می دانی جنگ و کشمکش ما به خاطر قدرت طلبی یا فزون خواهی ثروت دنیا نبود، بلکه برای آن است که نشانه های دین تورا بازگردانیم و اصلاح را در سرزمین های تو حاکم کنیم تا بندگان مظلومت امنیت یابند و حدود تعطیل شده ات به اجرا درآید".

مفهوم امنیت، مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت است. درواقع امنیت، عبارت است از جلوگیری از نقض و تعرض بالفعل؛ گاهی اوقات نیز امنیت در برابر احساس وحشت و خوف و خطر مطرح می شود. تعاریف لغوی امنیت در فرهنگ های لغت عبارتند از: در امان بودن، آرامش و آسودگی، حفاظت در مقابل خطر، احساس آزادی و احساس ایمنی و رهایی از تهدید. بنابراین، امنیت اگرچه یک مفهوم کلی است که بر احساس امنیت کامل شهروندان در تمام جنبه های زندگی خود، دلالت دارد؛ اما برای فراهم کردن این امنیت، ناگزیر از تقسیم بندی آن به مقوله های گوناگون است تا بتواند با تقسیم بندی وظایف، امنیت کامل را برای سازمان حاصل کند. امنیت به شیوه های گوناگونی تقسیم بندی شده است؛ از قبیل امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی، امنیت روانی، امنیت عمومی، امنیت قضایی و ... که به هم پیوستگی میان بخش های مختلف امنیت را نشان می دهد.

۱ - امنیت مرزی:

امنیت مرزی به این معنا است که مرزهای جغرافیایی کشور اسلامی از تعرض دشمن مصون باشد تا بیگانگان نتوانند به جان و مال و حیثیت مسلمانان تعرض نمایند. مسئولیت اصلی این نوع امنیت بر عهده نیروهای نظامی است.

امام علی (علیه السلام) در عهدنامه مالک اشتر درباره نقش نیروهای نظامی در استقرار امنیت فرمود: (اما سپاهیان و نیروهای مسلح با اذن پروردگار حافظان و پناهگاه رعیت، زینت زمامداران، عزت و شوکت دین و راه‌های امنیت می‌باشند. قوام رعیت، جز توسط این گروه، ممکن نیست.) (نهج البلاغه: ص ۴۳۲).

۲ - امنیت قضایی:

امنیت قضایی به این معنا است که قاضی و دستگاه قوه قضائیه برای داوری برحق، با شرایط و امکانات لازم و شایسته، به حل و فصل امور مردم بپردازد تا با اقتدار دستگاه قضایی، مردم از تعرض به جان، مال و ناموس و آبروی دیگران بترسند و حرامیان کمتر جرأت جسارت به خود بدهند؛ چرا که در صورت تخلف به جزای اعمالشان می‌رسند. در این باره، امام علی (علیه السلام) به مالک اشتر سفارش می‌کند و یک سری از امور درباره قاضی و قضاوت را بدین شرح متذکر می‌شود:

«سپس از میان مردم، برترین فرد در نزد خود را برای قضاوت برگزین. از کسانی که مراجعه فراوان مردم، آنان را در تنگنا قرار ندهد، و برخورد مخالفان با یکدیگر، او را به خشم و کج خلقی و ندارد، در اشتباهاتش پافشاری نکند. و در صورت روشن شدن حق، بازگشت به حق بر آن سخت نباشد، طمع را از دل بیرون کرده باشد، در فهم مطالب به تحقیق اندک، اکتفا نکند، کسانی که در شبهات از همه محتاط تر و دریافتن و تمسک به دلیل و حجت از همه مصرتر باشند (نهج البلاغه: ص ۴۳۴).

۳ - امنیت اقتصادی:

امنیت اقتصادی به میزان حفظ و ارتقای شیوه زندگی مردم یک جامعه از طریق تأمین کالاها و خدمات، هم از مجرای عملکرد داخلی و هم حضور در بازارهای بین المللی اطلاق می شود (ماندل، ۱۳۷۹: ۱۰۷).

درباره امنیت اقتصادی، امیر مؤمنان علی (علیه السلام) به یکی از مأموران جمع آوری زکات و مالیات، این فرمان را صادر نمود:

« باتقوا و با احساس مسؤولیت در برابر خداوند یکتا حرکت کن. و در این راه هیچ مسلمانی را مترسان. و بر سرزمین او ناخشنود مگذر. بیش از آنچه از حق خداوند در اموالش هست از او مگیر.

پس آن گاه که به آبادی قبایل رسیدی در کنار آب فرود آی و داخل خانه های مردم مشو. پس با آرامش و وقار به سوی آنان برو، تا در میان آنان قرارگیری؛ به آنان سلام کن و از اظهار تحیت بخل موز.

پس از آن به آنان بگو: ای بندگان خدا، مرا ولی خدا و خلیفه اش به سوی شما فرستاده است تا حق خدا را که در اموالتان است، بستانم؛ آیا در اموال شما حقی از خدا هست که آن را به نماینده اش بپردازید اگر کسی گفت: نه، دیگر به او مراجعت مکن. و اگر کسی پاسخ داد: آری، همراهش برو؛ اما نه اینکه او را بترسانی یا تهدید کنی، یا او را به کار مشکلی مکلف سازی.

هرچه از طلا یا نقره به تو داد، بستان؛ و اگر دارای گوسفند یا شتر بود، بدون اذن او داخل آن مشو، چون که بیشتر آن ها از آن او است. و آن گاه که داخل شدی همچون شخصی مسلط و سختگیر رفتار مکن...» (نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه ۲۵: ص ۳۸۰)

همچنین در عهدنامه مالک اشتر چنین متذکر شده است:

تجار و صاحبان صنایع را به نیکی سفارش نما و در این توصیه بین بازرگانانی که در شهر و یا ده هستند و دارای مرکز ثابت و تجارت خانه اند و آنانی که سیار و درگردشند و نیز صنعتگرانی که با نیروی جسمانی خویش به صنعت می پردازند، تفاوت قائل مشو؛ چرا که آنان منابع اصلی منافع و اسباب آسایش جامعه به شمار می آیند. آنان هستند که از سرزمین

های دور دست، از پرتگاه‌ها و کوهستان‌ها و دریاها و سرزمین‌های هموار و ناهموار، مواد مورد نیاز را فراهم می‌آورند. و از مناطقی که عموم مردم با آن سر و کاری ندارند و جرأت رفتن به آن سامان را نمی‌کنند، این‌ها سر و کار دارند. توجّه داشته باش که بازرگانان و پیشه‌وران و صنعتگران مردمی سالم و خوب هستند و از نیرنگ و شورش آنان بیمی وجود ندارد. آنان، صلح دوست و آرامش طلبند. اما باید از وضع آنان چه آنانی که در مرکز فرمانداری تو زندگی می‌کنند و چه آنانی که در گوشه و کنار هستند، جست‌وجو و بازرسی نمایی؛ ولی آگاه باش، با وجود همه‌ی آنچه که درباره‌ی آنان گفتم، در میان آنان گروهی تنگ‌نظر و بخیل، آن‌هم به صورت قبیح و زشت آن، وجود دارد، که همواره در پی احتکار مواد مورد نیاز مردم و تسلط یافتن بر تمام معاملات هستند. و این موجب زیان توده‌های مردم و عیب و ننگ بر زمامداران است.

از احتکار به شدت جلوگیری کن که رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) از آن منع کرده است. باید معاملات با شرایط آسان صورت گیرد. با موازین عدل و نرخ‌هایی که نه به فروشنده زیان رساند و نه به خریدار. و هرگاه کسی پس از نهي تو از احتکار، به چنین کاری دست بزند، او را کیفر کن و در مجازات او بکوش، ولی این مجازات نباید بیش از اندازه باشد.» (نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه ۵۳: ص ۴۳۸)

۴ - امنیت اجتماعی:

تأمین بخشی از وظایف ایجابی دولت در تأمین امنیت است که توسط نیروی انتظامی به‌عنوان نماینده قانونی دولت در قالب وظایف و مأموریت‌ها صورت می‌پذیرد تا موجب مصونیت و آسودگی خاطر اعضای جامعه در فعالیت‌های روزمره اجتماعی، محل‌های کسب‌وکار، زندگی خصوصی، تعاملات اجتماعی، حفظ ارزش‌های دینی، و ملی، تأمین بخشی از رفاه و آسایش و درنهایت ارتقای منزلت اجتماعی آنان در شبکه تعاملات اجتماعی گردد. امنیت اجتماعی زیربنای امنیت ملی محسوب می‌شود به‌گونه‌ای که ابتدایی‌ترین وظایف دولت برقراری امنیت اجتماعی است. (ربیعی، ۱۳۸۳) مراد از امنیت اجتماعی این است که جامعه‌ی بشری با توجه به قوانین، نظم و حکومتی که دارد، مردم آن در بعد زیست‌جمعی امنیت و آسایش داشته باشند. مردم و آحاد آن اجتماع که اعضای پیکره جامعه بشری هستند، از این عضویت خرسند و راضی باشند. علّت اینکه مردم به مدنیت پناه می‌آورند،

این است که در پناه اجتماع، یک سری از نیازهای اساسی آنان برآورده شود. و این با وجود تهدید و دلهره همگانی و فراگیر ممکن نیست.

بنابراین اولین شرط تحقق رضایتمندی آحاد جامعه، استقرار امنیت است. امنیت اجتماعی در نیل به هدف مدنیت زیستی، اولین نقش را ایفا می کند. امام علی (علیه السلام) می گوید: یکی از ضرورت های تشکیل حکومت برقراری امنیت اجتماعی است. آن حضرت در پاسخ به شعار نابخردانه خوارج که می گفتند: «لا حکم الا لله»، (فرمانی نیست جز فرمان خدا) فرمود:

«سخن حقی است که از آن اراده ی باطل شده است. آری درست است، فرمانی جز فرمان خدا نیست، ولی این افراد می گویند: زمامداری جز برای خدا نیست. در حالی که مردم به زمامداری نیازمندند، خواه نیکوکار باشد، و خواه بدکار؛ تا مؤمنان در سایه ی زمامداریش به کار خویش مشغول و کافران هم بهره مند شوند، و مردم در دوران حکومت او، به زندگی بپردازند و به وسیله او اموال بیت المال جمع آوری شود، و به کمک او با دشمنان مبارزه شود. جاده ها امن و امان گردد، حق ضعیفان از نیرومندان گرفته شود، نیکوکاران در رفاه و از دست بدکاران، مردم در امان باشند.» (نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه ۴۰)

۵ - امنیت فرهنگی:

هرگاه عده ای از دشمنان داخلی و یا خارجی بکوشند تا فضای آرام جامعه را ناآرام نمایند، اعتقادات مردم را متزلزل کنند، اذهان مردم را آشفته نمایند. و در پی استحاله ی فرهنگی، وارونه کردن ارزش ها و مسخ فرهنگی برآیند، در این صورت، زمامدار و کارگزاران نظام، وظیفه دارند که در برابر این تهدید و ناامنی فرهنگی ایستادگی نمایند تا امنیت فرهنگی برقرار گردد. امام علی (علیه السلام) آن گاه که باخبر شده بود که معاویه گروهی را به مکه گسیل داشته است تا در موسم حج، اذهان مردم را متشتت کنند و امنیت فرهنگی مردم را سلب نمایند، نامه ای به فرماندارش در مکه، «قثم بن عباس» نوشت تا این حرکت معاویه را خنثی نماید.

حضرت در این نامه چنین نوشت: «اما بعد، مأمور اطلاعاتی من در مغرب (شام) برایم نوشته و مرا با خبر کرده است که گروهی از مردم «شام» به سوی مکه و برای حج گسیل شده اند، گروهی کوردل، ناشنوا و کوردیده که حق را با باطل مشوب می سازند، و در

طریق نافرمانی خالق از مخلوق اطاعت می‌کنند، با دادن دین خود، شیر از پستان دنیا می‌دوشند و آخرت را که در انتظار نیکان و پاکان است، به متاع این دنیا می‌فروشند، در حالی که هر کار نیک نتیجه‌اش عاید عامل آن می‌شود؛ و جزای شر جز به فاعلش نمی‌رسد.

بنابراین، در این مورد آن چه در اختیارداری، سخت قیام کن. قیام شخصی دور اندیش و نیرومند، قیام شخصی عاقل و نصیحت‌کننده، قیام کسی که از سلطان خویش اطاعت می‌کند. و مطیع فرمان امام و پیشوای خویش می‌باشد...» (نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه ۳۳)

امنیت در قانون اساسی

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که حاصل تلاش حق طلبانه ملت مسلمان ایران است، به مسأله امنیت، توجه خاصی مبذول شده است. در اصل بیست و دوم آمده است: «حیثیت، جان، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است؛ مگر در مواردی که قانون تجویز کند. در اصل یکصد و هفتاد و ششم، تشکیل شورای عالی امنیت ملی را به عنوان یکی از راهکارهای استقرار امنیت ملی بر شمرده است. در اصل سوم، شانزده هدف برای دولت جمهوری اسلامی ایران متذکر شده است که تحقق بندهای ۱، ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۲ و ۱۴ به استقرار امنیت وابسته است. همچنین در اصل بیست و یکم، پنج وظیفه برای دولت جمهوری اسلامی ایران بیان شده است که بند اول آن منوط به برقراری امنیت است. و نیز در اصل چهل و سوم برای تحقق استقلال اقتصادی ۹ راهکار بر شمرده است که تمامی این راهکارها به استقرار امنیت، متکی و وابسته است. مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای در این خصوص بیان داشت:

«در همه شئون زندگی، امنیت یک ضرورت برای انسان است. در دوران عبادت، در دوران سازندگی، در دوران تجارت، هر فعالیتی که انسان بخواهد بکند، محتاج امنیت است.»

اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری، به معنی اقتصادی است که هم‌روند روبه رشد اقتصاد در آن محفوظ بماند و هم آسیب‌پذیری‌اش کاهش پیدا کند. اقتصاد مقاومتی

جنبه نفی نداشته و به معنای اقتصاد ریاضتی نیست، همان‌طور که اقتصاد تهاجمی نیز نمی‌باشد. اقتصاد مقاومتی یعنی در شرایط فشار و وجود شرایط تحریم هم رشد و شکوفایی داشته باشد. (باقری، ۱۳۹۱)

مطالعات اقتصادی بیانگر این موضوع است که نرخ رشد بلندمدت اقتصادی با سطح درآمد اولیه کشور همبستگی بالایی ندارد و پایین بودن موجودی سرمایه فیزیکی، تنها عامل رشد پایین اقتصادی در کشورها نیست، بلکه برخی از عوامل، به‌ویژه سرمایه انسانی باعث تسریع رشد اقتصادی می‌گردد. در نتیجه، حمایت از عوامل تولید داخلی به رشد بلندمدت اقتصادی می‌انجامد و شکوفایی اقتصاد را در پی خواهد داشت. (ریبیعی، ۱۳۸۸)

یکی از عرصه‌ها که به‌ویژه در سال‌های اخیر با تهاجم گسترده همراه بوده؛ «عرصه اقتصادی» است. بنابراین، خود انقلاب اسلامی مکلف به نوآوری و نظریه‌پردازی و الگوسازی در عرصه‌های جدید اقتصادی است. هر کشوری که علم استکبارستیزی را بر پاکند؛ نیازمند چنین الگوهایی است. یکی از این مفاهیم «اقتصاد مقاومتی» است. (غفارپور، ۱۳۹۱).
راهکارهایی برای تثبیت مبانی فرهنگی اقتصاد مقاومتی از منظر آیات قرآن کریم و منابع روایی سخن به میان آمده است.

جدول ۱: اقتصاد مقاومتی از منظر آیات قرآن کریم و منابع روایی

امنیت	دیدگاه‌های مختلف در مورد امنیت اجتماعی	برنامه‌های مؤثر در جهت ارائه راهکارهای اقتصاد مقاومتی	راهکارهای تثبیت و توسعه فرهنگ اقتصاد مقاومتی
تعاریف و مفاهیم	قرآن	امنیت، سرمایه‌گذاری، پرهیز از اسراف و مصرف‌گرایی	گسترش فرآیند
پیشینه، عقبه و سبقه	ائمه معصومین (ع)	ایجاد فرهنگ همت و کار در جامعه اسلامی	تسریع فرآیند
انواع امنیت	امام خمینی (ره)	بسترسازی ایجاد امنیت اشتغال، تولید و تأکید بر توان داخلی	تسهیل فرآیند
	مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)	بازتعریف اصول اقتصاد مقاومتی و ارائه راهکارهای عملی در جامعه	اثربخشی فرآیند

ابعاد اقتصاد مقاومتی از منظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

در چند سال اخیر و با شدت یافتن تحریم‌های یک‌جانبه و غیرانسانی غرب علیه جمهوری اسلامی ایران با هدف متوقف کردن برنامه‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، واژه‌ی جدید «اقتصاد مقاومتی» به ادبیات اقتصادی کشور اضافه و به فراخور حال و روز اقتصاد

کشورمان مورد بحث قرار گرفته است. این واژه اولین بار در دیدار کارآفرینان با مقام معظم رهبری در شهریور سال ۱۳۸۹ مطرح گردید. در همین دیدار، مقام معظم رهبری «اقتصاد مقاومتی» را معنا و مفهومی از کارآفرینی معرفی و برای نیاز اساسی کشور به کارآفرینی نیز دو دلیل «فشار اقتصادی دشمنان» و «آمادگی کشور برای جهش» را معرفی نمودند.

سیاست اقتصاد مقاومتی

سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در تاریخ ۲۹ بهمن‌ماه ۱۳۹۲ از سوی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی به روسای محترم قوای سه‌گانه و مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شد. معظم‌له در سخنرانی اولین روز سال ۱۳۹۵ در اجتماع مردم در حرم مطهر رضوی (ع)، بر مشخص نمودن نسبت فعالیت‌ها و تلاش‌های اقتصادی با اقتصاد مقاومتی به‌عنوان اولین اولویت در شرایط کنونی کشور تأکید نمودند و معیار هرگونه برنامه اقتصادی را سیاست‌های اقتصاد مقاومتی خواندند. اولویت‌های دوم و سوم مدنظر ایشان نیز عبارت بودند از ۲- ادامه پرشتاب حرکت علمی کشور ۳- مصون‌سازی فرهنگی کشور، ملت و جوانان.

مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در ۹۴/۱۲/۲۰، مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی را این‌گونه برشمردند:

- ۱- یکی مسئله ایجاد تحرک و پویایی در اقتصاد کشور و بهبود شاخص‌های کلان است؛ از قبیل رشد اقتصادی، تولید ملی، اشتغال، کاهش تورم، افزایش بهره‌وری، رفاه عمومی، در تأمین این سیاست‌ها، تحرکی در اقتصاد کشور و بهبودی در این شاخص‌ها در نظر گرفته شده؛ و از همه‌ی این شاخص‌ها مهم‌تر، شاخص کلیدی و مهم، عدالت اجتماعی است؛ یعنی ما رونق اقتصادی کشور را بدون تأمین عدالت اجتماعی به‌هیچ‌وجه قبول نداریم؛
- ۲- توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزاست، همانند بلاهای طبیعی، تکانه‌های تخصصی و تکانه‌های گوناگون اقتصادی دنیا که بر روی اقتصاد کشورها اثرگذار است؛
- ۳- تکیه بر ظرفیت‌های داخلی؛

- ۴- رویکرد جهادی که لازمه آن حرکت‌های علمی، پرقدرت، با برنامه و مجاهدانه باهمت و مدیریت جهادی است؛
- ۵- مردم محوری؛
- ۶- امنیت اقلام راهبردی و اساسی است همانند خودکفایی در غذا و دارو و...؛
- ۷- کاهش وابستگی به نفت؛
- ۸- اصلاح الگوی مصرف در کشور؛
- ۹- فساد ستیزی و ایجاد صحنه‌ی اقتصادی امنیت جهت حضور مردم در عرصه‌های اقتصادی؛
- ۱۰- دانش‌محوری.

الزامات اقتصاد مقاومتی

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در ۱۲/۲۰/۹۴ و روز اول سال ۹۳، الزامات اقتصاد مقاومتی را این‌گونه برشمردند:

- ۱- عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردم؛ ۲- اقدام و عمل؛ ۳- تبدیل نمودن سیاست‌ها به برنامه و سیاست‌های اجرایی؛ ۴- هماهنگی میان بخش‌های گوناگون؛ ۵- نظارت در همه سطوح؛ ۶- رفع موانع؛ ۷- گفتمان‌سازی؛ ۸- پایش و اطلاع‌رسانی (برای هر بخشی شاخص معین کنند)؛ ۹- حمایت مسئولان از تولید ملی (حمایت قانونی، قضایی و اجرایی)؛ ۱۰- افزایش بهره‌وری توسط صاحبان سرمایه و نیروی کار؛ ۱۱- ترجیح صاحبان سرمایه در کشور به فعالیت تولیدی در برابر فعالیت‌های دیگر؛ ۱۲- مصرف تولیدات داخلی (باقری، ۱۳۹۵).

سیاست و راهبردهای اقتصادی سازمان از منظر شاخصه‌های حکومت اسلامی

سیاست‌ها و راهبردهای اقتصادی در حکومت اسلامی را می‌توان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین الگوها در جامعه اسلامی جهت ارتقاء و بهبود وضع اقتصادی جامعه اسلامی قرار داد. از این‌رو به‌طور کلی این سیاست و راهبردها را می‌توان در دو بخش نظری و نرم‌افزاری و نیز در بخش عملی و سخت‌افزاری دسته‌بندی نمود.

شاخصه‌های سیاست‌ها و راهبردهای اقتصادی مورد انتظار در نیروی انتظامی استان

البرز

الف- تبیین الگوهای جامع اخلاق کارگزاران اقتصادی آن سازمان

- خدامحوری و دین‌مداری؛
- ولایت‌مداری؛
- ساده‌زیستی و پرهیز از رفاه‌زدگی؛
- امانت‌داری؛
- رعایت اخلاق اسلامی؛
- مدیریت مصرف درآمدها و منابع انسانی.

ب- اجرای نقشه جامع سیاست‌های اقتصادی سازمان

- رعایت مساوات و رفع تبعیض؛
- جمع‌آوری و تقسیم عادلانه منابع؛
- توجه به وضعیت اقتصادی و معیشتی کارکنان؛
- بالا بردن بهره‌وری در سازمان؛
- توزیع عادلانه درآمد اقتصادی؛
- پرهیز از اسراف (رعایت الگوی مصرف)؛
- تقویت نظام نظارتی و مراقبت از چگونگی انجام فعالیت‌های اقتصادی؛
- شناسایی و مبارزه با مفسدان اقتصادی و اداری در سازمان؛
- شناسایی و مبارزه با عواملان رشاء و ارتشاء، ربا خواران و اختلاس‌گران در سازمان (مجید اعظم مقدم، ۱۳۹۱).

سیاست و راهبردهای اقتصادی سازمان از منظر ساختارهای سازمانی:

هرچند بررسی و مطالعه ادبیات ساختار سازمانی نشان می‌دهد یکی از کارکردهای اصلی ساختار سازمانی، آن است که به کارها و فعالیت‌ها نظم داده و آن‌ها را معطوف به اهداف سازمان نمود؛ اما بعضی از ساختارها خصوصاً (ساختارهای مکانیکی) بیش‌تر مستعد استانداردسازی هستند. مهم‌ترین ساختارهای مکانیکی که در نیروی انتظامی کاربرد دارند، عبارتند از: ساختارهای بروکراسی حرفه‌ای و بروکراسی بخشی. (Mintzberg, 1990)

بروکراسی حرفه‌ای: در این بروکراسی ورودی‌های سازمان، نظیر مهارت‌های کارکنان، مطابق با اهداف اقتصاد مقاومتی استانداردسازی می‌شوند. عموماً معاونت نیروی انسانی و معاونت تربیت و آموزش نقش زیادی در استانداردسازی و تعالی رفتار کارکنان دارند. مهم‌ترین نقاط قوت در سازمان‌هایی که اصل استانداردسازی را اجرا می‌نمایند، عبارتند از: کارایی در وظایف کاملاً تخصصی، عدم تمرکز در تصمیم‌گیری و استقلال و آزادی افراد حرفه‌ای و در مقابل نقاط ضعف آن، گرایش به ایجاد تعارض بین واحدهای حرفه‌ای، تحت‌الشعاع قرار گرفتن سازمان توسط اهداف واحدها، انعطاف‌پذیری به‌واسطه قوانین و مقررات و استفاده نامطلوب از اختیارات حرفه‌ای.

بروکراسی بخشی: در این بروکراسی که ویژه سازمان‌های بخشی است خروجی‌های سازمان، استانداردسازی می‌شوند معمولاً سازمان‌هایی که دارای ویژگی‌هایی نظیر اندازه سازمانی بزرگ، محیط نه زیاد پیچیده و نه زیاد پویا، فناوری قابل تقسیم و راهبرد تنوع در خدمات هستند از ساختار بروکراسی بخشی و استانداردسازی خروجی‌ها بهره می‌گیرند. نقاط قوت این دسته از سازمان‌ها عبارتند از: مسئولیت‌پذیری بیش‌تر در سطح واحدها، ریسک‌پذیری پایین، استقلال بخش‌ها، خلاقیت، انعطاف‌پذیری در واکنش نسبت به محیط. این نوع بروکراسی مشکلاتی را نیز دارد، از جمله دوباره‌کاری در فعالیت‌ها و مصرف منابع ایجاد تعارض بین بخشی و بروز اشکال هماهنگی بین بخش‌ها.

حوزه‌های استانداردسازی در سازمان

برای تحلیل واقع بینانه از استانداردسازی در عرصه سازمان، لازم است که حوزه‌ها و نواحی مستعد برای استانداردسازی مشخص شوند. حوزه تصمیمات ساختاریافته که برای استانداردسازی مستعد هستند و تصمیمات ساختار نیافته را می‌توان در سطوح مختلفی چون: سازمان، واحدها، مشاغل، وظایف هر شغل و سطوح سلسله مراتب سازمان جویا شد و نیز می‌توان سازمان‌های مختلف را در مقایسه با یکدیگر از نظر میزان ساختاریافته‌گی تصمیمات، روی پیوستاری از ساختاریافته تا ساختار نیافته به تصویر کشید. برای نمونه، سازمان‌های تحقیقاتی عمدتاً دارای تصمیمات ساختار نیافته بوده و در مقابل سازمان‌های مالی دارای تصمیمات ساختاریافته هستند، از این‌رو فعالیت این سازمان‌ها به دلیل تکراری و جاری بودن در مقایسه با سازمان‌هایی نظیر مؤسسات تحقیقاتی، از نیروی بالقوه بیش‌تری برای استانداردسازی برخوردارند. واحدهای هر سازمان همانند سطح سازمان، از نظر میزان

ساختاریافتگی تصمیمات، وضعیت‌های متفاوتی پیدا می‌کنند. واحدهایی نظیر تحقیق و توسعه تصمیمات ساختار نیافته و واحدهایی مانند تولید تصمیمات ساختاریافته دارند. در واحد تولید کارها و فعالیت‌ها به‌واسطه این‌که تکراری، یکنواخت و جاری هستند، کاملاً استاندارد شده‌اند.

استانداردسازی نه‌تنها برحسب انواع سازمان، واحد، شغل و وظایف تفاوت می‌کند، بلکه برحسب سطوح سلسله‌مراتب سازمانی نیز قابل بررسی است؛ به این معنی که هر چه از قاعده سازمان فاصله گرفته و به رأس آن نزدیک‌تر شویم، به‌مراتب، نظاره‌گر تصمیمات ساختار نیافته تری هستیم. هرچند به‌واسطه مبانی ارزشی و تصمیمات ساختار نیافته در رأس سازمان، استاندارد کردن فعالیت‌ها در رأس سازمان به‌ندرت انجام می‌شود، اما مدیریت با ابزارهایی نظیر شرح شغل، از یک سیستم عقلایی در رده‌های پایین سازمان حمایت می‌کند (Scott, 1992). افرادی که به رأس سازمان نزدیک‌ترند، تصمیمات بسیار مبهمی را در خصوص این‌که سازمان درصدد انجام چه کاری است، اتخاذ می‌کنند، از سوی دیگر افرادی که به‌قاعده سازمان نزدیک‌ترند، بیشتر مجازند تصمیمات عمدتاً مشخص و معینی را در مورد این‌که چگونه سازمان می‌تواند وظایف خود را به بهترین وجه به انجام رساند، اتخاذ نمایند؛ به عبارتی کارکنانی که در سطوح بالای سازمان قرار دارند، به فعالیت‌هایی که کم‌تر تکراری و جاری بوده، اشتغال دارند، آزادی عمل افراد با حرکت در طول سلسله‌مراتب سازمانی به‌طرف بالا افزایش می‌یابد، بنابراین رابطه استانداردسازی با سطوح سلسله‌مراتب سازمانی معکوس است.

۱- مبارزه با فساد مالی در یک فرآیند درازمدت، محقق می‌شود و نیازمند پشتیبانی دستگاه‌های نظارتی و قضایی است؛

۲- پلیس اقتصادی باید به عنوان یک پلیس مستقل در مجموعه ناجا شناخته شود.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق در این مطالعه نشان می‌دهد یکی از عللی که سازمان‌ها را به‌سوی برنامه‌های اقتصادی منسجم با تأکید بر اقتصاد مقاومتی ترغیب و تشویق می‌نماید، صرفه‌جویی اقتصادی است و از این‌رو، نیاز به انجام برنامه‌ریزی مدون از طریق

استانداردسازی منابع، فعالیت‌ها و برنامه‌های یک سازمان است تا از طریق آن مواردی چون کاهش وابستگی سازمان به افراد خاص و باتجربه، فعالیت راحت و آسان کارکنان، جایگزینی افراد با حداقل صدمه به کارکرد سازمان و نیاز به وقت کمتر برای یادگیری و افزایش میزان مهارت کارکنان، باعث صرفه‌جویی در هزینه‌ها می‌شود.

همچنین در فعالیت‌های استاندارد، به واسطه مشخص بودن هدف و شیوه نیل به آن، وجود مراحل مشخص و منطقی و متوالی، اجتناب از اشتباه و کنار گذاشتن موارد نامربوط در مراحل انجام کار، هزینه انجام فعالیت‌ها کاهش می‌یابد. تعالی به منزله یک فرهنگ عمومی در سطح سازمان‌ها می‌باشد که کلیه افراد را متعهد به انجام کار باکیفیت می‌نماید، در اصلاح الگوی اقتصادی و حرکت به سمت اقتصاد مقاومتی می‌بینیم که زنجیره‌ای از فرایندها در کنار هم و به‌طور متوالی وجود دارد که تحقق هر یک از حلقه‌های این زنجیره، منوط به تأمین مقدمات آن توسط زنجیره قبلی است و در حقیقت، مدیریت زنجیره تأمین از مهم‌ترین و پویاترین مباحث روز دنیا است و در برگیرنده شاخه‌های علمی گسترده همچون: مدیریت، منابع، تئوری‌های سازمان و ... می‌باشد.

برای افزایش کارایی و اثربخشی تحقق اقتصاد مقاومتی در بین اجزای مختلف سازمان در نیروی انتظامی باید رویکرد مدیریت آن را بر سرآمدی اتخاذ کرد؛ اگر کلیه اجزای این زنجیره گسترده، شامل سخت‌افزار و نرم‌افزار در مسیر تعالی قرار گرفته و توسعه یابند شاهد پویایی فرایندهای جاری در سطوح خرد و کلان مأموریتی با کمترین هزینه خواهیم بود.

فرهنگ‌سازی از دیگر عوامل اثرگذار بر موفقیت هر چه بیشتر در اصلاح الگوی اقتصادی و پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در هر سازمان، علی‌الخصوص نیروی انتظامی است که پیشنهاد می‌شود اصول اولیه فرهنگ‌سازی تعالی در سطح نیروی انتظامی، توسط دست اندرکان این حوزه تدوین و اطلاع‌رسانی گردد تا بسترهای فکری و فرهنگی لازم برای اجرای رویکردهای مطرح شده فراهم گردد.

در اکثر کشورها، مبارزه با فساد مالی و جرایم اقتصادی در حیطه یک نهاد دولتی و عموماً نهاد قضایی است و پلیس مبارزه با جرایم اقتصادی زیر نظر نهاد قضایی انجام وظیفه می‌کند. ساختار سازمانی پلیس مبارزه با جرایم اقتصادی اکثر کشورها ساختار نظامی بوده و در برخی از کشورها، کمیته‌های ویژه‌ای مرکب از چند نهاد حکومتی در جهت جمع‌آوری اطلاعات و مبارزه با جرایم اقتصادی تشکیل گردیده‌اند. همچنین مطالعات تطبیقی نشان داده است که پلیس مبارزه با جرایم اقتصادی بر طبق کنوانسیون سازمان ملل متحد

برای مبارزه با فساد این توانایی را دارند تا در سطوح ملی و بین‌المللی در چهارچوب شرایطی که قانون‌داخلی آن تعیین کرده است، همکاری و تبادل اطلاعات کنند ولی در پلیس ایران تنها بخش ویژه پلیس، مبارزه با جرایم اقتصادی معاونت آگاهی ناجا می‌باشد که وظیفه دارد در شناسایی و دستگیری مفسدان و مجرمان اقتصادی و معرفی آنها به دستگاه قضایی اقدام کند که لازم است با توجه به گستردگی و افزایش روزافزون جرایم اقتصادی در نیروی انتظامی نیز ساختار پلیس تخصصی و مستقل مبارزه با جرایم اقتصادی تشکیل و شروع به کار نماید.

استان البرز با جغرافیای خاص منطقه ای و حجم بالای ورودی ها و خروجی ها، منطقه ای مناسب برای انجام برنامه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که فرماندهی انتظامی استان البرز با مدیریتی جهادی و شبانه روزی و پیروی از فرامین مقام معظم رهبری درباره تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور و فراهم نمودن بستری مناسب و امنیتی پایدار در بعد اقتصاد با مبارزه علیه قاچاق کالا و ارز، اقدام کرده و توفیقات خوبی را حاصل نموده است.

پیشنهادهای

- ۱- انجام برنامه‌ریزی مدون از طریق استانداردسازی منابع، فعالیت‌ها و برنامه‌ها؛
- ۲- به‌کارگیری مأمورین مجرب و آگاه به‌کار به‌عنوان افسران عامل و خرید؛
- ۳- خریداری کالاهای استاندارد و متناسب روز با خدمات پس از فروش و داشتن تضمین؛
- ۴- به‌کارگیری مسئولین پشتیبانی با رسته متناسب در امر پشتیبانی و لجستیک؛
- ۵- اتخاذ رویکرد مدیریت جهادی در ناجا بر سرآمدی؛
- ۶- تدوین و اطلاع‌رسانی اصول اولیه فرهنگ‌سازی تعالی در سطح ناجا توسط دست اندرکان این حوزه؛
- ۷- بازتعریف الگوی صرفه‌جویی اقتصادی متناسب با برآیند استانداردسازی منابع در سازمان؛
- ۸- تشکیل پلیس تخصصی مبارزه با جرایم اقتصادی.

پیشنهاد می‌شود همانند بسیاری از کشورها، در مجموعه ساختار سازمانی پلیس ایران، پلیس مبارزه با جرایم اقتصادی با حفظ اولویت‌ها و مأموریت‌های کاری که در بالا به آنها اشاره شد، تشکیل شود. بدیهی است که ساختار سازمانی این نهاد پلیسی می‌تواند بر مبنای تجربه چند کشور به ویژه کشور ایتالیا که عزم جدی در مبارزه با فساد و جرایم اقتصادی دارد به شکل زیر باشد:

واحد فرماندهی کل: وظیفه این واحد تعریف طرح‌های برنامه ریزی راهبردی و سروکار داشتن با مدیریت بالا، روابط سازمانی و روابط بین‌الملل است.

معاونت مبارزه با جرایم عام اقتصادی: این واحدها برای بررسی بخش‌های عملیاتی خاص و ارتباط با مقامات نهادی مرکزی هستند. این واحد دارای گروه‌های ویژه برای مبارزه با جرایم اقتصادی است که عبارت‌اند از: اداره مبارزه با زمین‌خواران، اداره مبارزه با سوء استفاده‌های مالی مدیران، اداره مبارزه با تخلفات وام و اعتبارات، اداره مبارزه با پول‌شویی و تخلفات بانکی، اداره مبارزه با تخلفات ارزی، اداره مبارزه با جرایم سازمان یافته، اداره مبارزه با جرایم گمرکی و اداره مبارزه با سارقان هنری.

معاونت مبارزه با جرایم خاص: این معاونت به جرایم خاص مانند جرایم مدیران و جرایم سازمان یافته می‌پردازد.

معاونت نرم افزار و بانک‌های اطلاعاتی: این معاونت پشتوانه‌های نرم افزاری و بانک اطلاعاتی اقتصادی کشور را برای مبارزه با جرایم اقتصادی فراهم می‌سازد.

معاونت نواحی انتظامی کشور: در تمام مکان‌ها وجود دارند و مسئول حصول اطمینان از ارائه خدمات کارآمد سازمانی برای حفظ امنیت اقتصادی و مالی می‌باشند. فعالیت‌های آنها، تحت دستورالعمل راهبردی صادره از واحد فرماندهی کل، با فعالیت‌های واحد‌های ویژه در تعامل است. این واحدها می‌توانند در استان‌ها مستقر شوند.

معاونت ارتباطات برون سازمانی: این معاونت با کلیه نهاد‌های حاکمیتی کشور که به نوعی در موضوع فساد اقتصادی و جرایم مالی از حیث بررسی و تجزیه و تحلیل جریان‌های فساد اقتصادی ورود پیدا می‌کنند و می‌توانند به پلیس اقتصادی یاری رسانند، تعامل برقرار می‌کند.

معاونت آموزش و نیروی انسانی: این معاونت در جهت آموزش‌های تخصصی نیروهای موجود در پلیس اقتصادی و جذب نیروهای متخصص در موضوع مسائل حقوقی، مالی، رایانه‌ای، حسابداری و ... فعالیت می‌کند.

منابع

- قرآن کریم، ترجمه محمد مهدی فولادوند.
- نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه ۵۳، ص ۴۳۲
- نهج البلاغه، صبحی صالح، نامه ۲۵، ص ۳۸۰
- آمدی، عبدالواحد تمیمی (۱۳۸۱). غررالحکم و دارالحکم، دانشگاه تهران.
- باقری، یاسر (۱۳۹۵). اقتصاد مقاومتی در بیانات و پیام‌های مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، ماهنامه گروه فناوری اطلاعات و ارتباطات بنیان، سال اول، شماره ۷، فروردین ۱۳۹۵
- باقری، حسن (۱۳۹۱). تعریف اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری و تفاوت آن با اقتصاد ریاضتی و چگونگی محقق شدن آن، نوشته‌شده در تاریخ یکشنبه بیستم اسفند.
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور (۱۳۸۹/۶/۱۶)
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۳). در جمع زائران حرم مطهر رضوی در مورخ (۹۳/۰۱/۰۱).
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۴). در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری در مورخ (۹۴/۱۲/۲۰).
- بوزان، باری (۱۳۷۸). مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی
- فقه سیاسی، عمید زنجانی، ج ۱، صص ۵۷۳ - ۵۷۱
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۵). در جمع زائران حرم مطهر رضوی در مورخ (۹۵/۰۱/۰۱).
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۲). ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به روسای قوای سه‌گانه و مجمع تشخیص مصلحت نظام در مورخ (۹۲/۱۱/۲۹).
- پورحاتمی، زهره؛ غفارپور، داود (۱۳۹۱). اقتصاد مقاومتی، ضرورت مقاومت اقتصادی سایت تبیین، معاونت عقیدتی سیاسی ناجا.
- شفیعی خورشیدی، علی اصغر (۱۳۸۷). فساد اقتصادی و روش‌های پیش‌گیری از آن، تهران: نشرالکترنیکی مرکز مطالعات توسعه قضایی.
- ربیعی، علی (۱۳۸۳). جامعه‌شناسی فساد در دولت‌های جهان سوم.
- ربیعی، مهناز (۱۳۸۸). اثر نوآوری و سرمایه انسانی بر رشد اقتصادی در ایران، مجله دانش و توسعه، سال شانزدهم، شماره ۲۶، بهار ۱۳۸۸.

- عشاوی، سعد الدین محمد (۱۳۸۶). مروری بر جرایم اقتصادی کشورهای عربی، مترجمان محمد رضا نصرالهی وسید عیسی حسینی، انتشارات کارآگاه وابسته به پلیس آگاهی ناجا.
- ماندل، رابرت (۱۳۷۹). چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه پژوهشگرده مطالعات راهبردی.
- عیوضی، محمد رحیم (۱۳۸۶). امنیت جمهور اسلامی ایران در فرآیند جهانی شدن، ماهنامه نگرش راهبردی، شماره ۷۹ و ۸۰.
- ربیعی، علی (۱۳۸۳). مطالعات امنیت ملی مقدمه ای بر نظریه های امنیت ملی در جهان سوم، انتشارات وزارت امور خارجه.
- اعظم مقدم، مجید (۱۳۹۱). ضرورت های وجود ناجا به مبارزه با جرایم اقتصادی، فصلنامه کارآگاه، دوره ۲ سال پنجم، پاییز ۹۱.
- MINTZBERG On management (1990). MINTZBERG, HENRY.
- Scott, w. Richard (1992). organization: Rational, Naturai and open systems